

них національних доріжках, віддзеркаленням чого стали феномени “близнюкових” націоналізмів. Їхні рецидиви, зокрема фантомні болі, відчуваємо сьогодні в політиці України й, головним чином, Росії.

І, останнє. Сподіваємося, що вихід у світ монографії Л.В.Щербін не викличе ейфорії на кшталт “Навіки разом!” (російських кадетів і “сочувствующих” їхнім ідеям у Підросійській Україні федералістів штабу М.Грушевського & Со.), але вкотре актуалізуватиме потребу розуміння конфліктної взаємодії “двох руських народностей” на окремому партійному олімпі, дозволить “без брому” прочитати про причини наших поразок у боротьбі за національну державність, задоволення вимог власних мови, школи, культури тощо, хоча б у вузькопартійній площині.

Орест Красівський

НОВИЙ ПОГЛЯД НА ПОЛІТИЧНУ ІСТОРІЮ ГАЛИЧИНИ МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Соляр І. Я. Зовнішні орієнтації національно-державницьких партій Західної України (1923–1939) / І. Я. Соляр. – Львів, 2011. – 356 с.

Сьогодні, на жаль, українська історіографія не перенасичена працями, у яких цілісно відображено партійно-політичне життя Західної України в міжвоєнний період ХХ ст. Причини, через які науковці не беруться до цієї цікавої, водночас складної проблеми, на поверхні – відсутність чітко визначеної стратегії партій, що поєднується з мінливістю поглядів провідних діячів УНДО, УСРП й УСДП, а також нестабільною ситуацією в Європі та СРСР, що бумерангом відбивалося на настроях широкої громадськості Західної України.

У монографії І.Соляра “Зовнішні орієнтації національно-державницьких партій Західної України (1923–1939)” на якісно новому рівні систематизовано й узагальнено масив нових джерельних матеріалів, проаналізовано теоретичні підходи, оціночні характеристики попередників, подано власне бачення змісту суспільно-політичних процесів, які відбувалися в Західній Україні в 1920–1930-х рр., крізь призму зовнішньополітичних чинників.

Високий рівень осмислення окремих аспектів монографії пояснюється тим, що вони були складовими інших самостійних дослідницьких тем автора. Опираючись на широкий методологічний інструментарій і джерельну базу, ще донедавна недоступну для українських науковців, автор поглибив дослідження однієї з проблем, яку раніше частково порушував у працях “УНДО: перший період діяльності (1925–1928)” і “Консолідація національно-державницьких сил Західної України (1923–1928)”.

Одразу ж зауважимо, що монографія не претендує на вичерпність теми. Автор свідомо відмовляється від кількісного підходу, “широкої географії”, а обмежує дослідження трьома партіями національно-державницького табору – УНТП-УНДО, УРП-УСРП та УСДП. Такий підхід цілком виправданий, адже він дозволив детально проаналізувати еволюцію оцінки українською громадськістю міжнародних відносин 1920–1930-х рр.; візії партій національно-державницького табору розв’язання українського питання; процес формування зовнішньополітичних орієнтирів УНДО, УСРП й УСДП упродовж міжвоєнного двадцятиліття ХХ ст.

Праця відзначається чіткою внутрішньою логікою та глибоким аналізом досліджуваних процесів. Заслугою автора вважаємо те, що він спробував уписати український рух на Західній Україні в загальноєвропейський контекст. Зокрема, у світлі зовніш-

ньополітичних орієнтирів партій національно-державницького табору в трьох розділах монографії автор кваліфіковано, на високому науковому рівні відтворив боротьбу між УНДО й УСРП за лідерство серед населення Західної України, показав спільне та відмінне у вирішенні проблеми побудови української держави.

Після ознайомлення з монографією І.Соляра перед читачем постає цілісна картина зовнішніх орієнтацій партій національно-державницького табору. Автор відстоює думку про те, що політичні партії, які брали участь у політичному житті Другої Речі Посполитої, хоча й інтегрувалися в політичну систему держави, однак продовжували боротьбу за суверенний статус української держави або ж принаймні автономію в складі Польщі.

Зовсім інша ситуація із СРСР. І.Соляр переконує, що УСРП “орієнтації” як такі називала “боротьбою за кращого пана”, водночас члени партії наголошували, що поширення комуністичного руху в краї відбувається не без допомоги УНТП-УНДО, адже анархія в партії призвела до появи орієнтації “на всі чотири вітри”. УНДО, зі слів автора, із зацікавленням спостерігало за суспільно-політичними процесами в УРСР, сподіваючись, що в недалекому майбутньому Наддніпрянська й Західна Україна з’єднаються в “хоч би і радянську, але все таки українську, всю Україну обіймаючи, республіку”. Однак репресії, голодомор 1932–1933 рр. переконали націонал-демократів у безперспективності подібних тверджень.

Дослідник також акцентує увагу читача на західноєвропейських орієнтирах УНДО, УСРП й УСДП. І.Соляр переконливо довів, що не можна ставити знак рівності між орієнтаціями на Польщу, СРСР і західноєвропейськими країнами, які, здебільшого, не проявляли зацікавлення українським питанням. Однак партії національно-державницького табору брали активну участь у міжнародних форумах, серед яких – засідання Ліги Націй і міжпарламентської унії, конгреси національних меншин, з’їзди соціалістичних трудових інтернаціоналів тощо.

Аналіз процесів, які відбувалися в середовищі українських партій у міжвоєнний період ХХ ст., може бути корисним для розгляду сучасних зовнішньополітичних орієнтирів провідних українських політичних сил. Без перебільшення, появу книги І.Соляра “Зовнішні орієнтації партій національно-державницького табору Західної України (1923–1939)” із нетерпінням очікує не тільки науковий загал, але й широке коло читачів, увагу яких привертає новітня історія України.